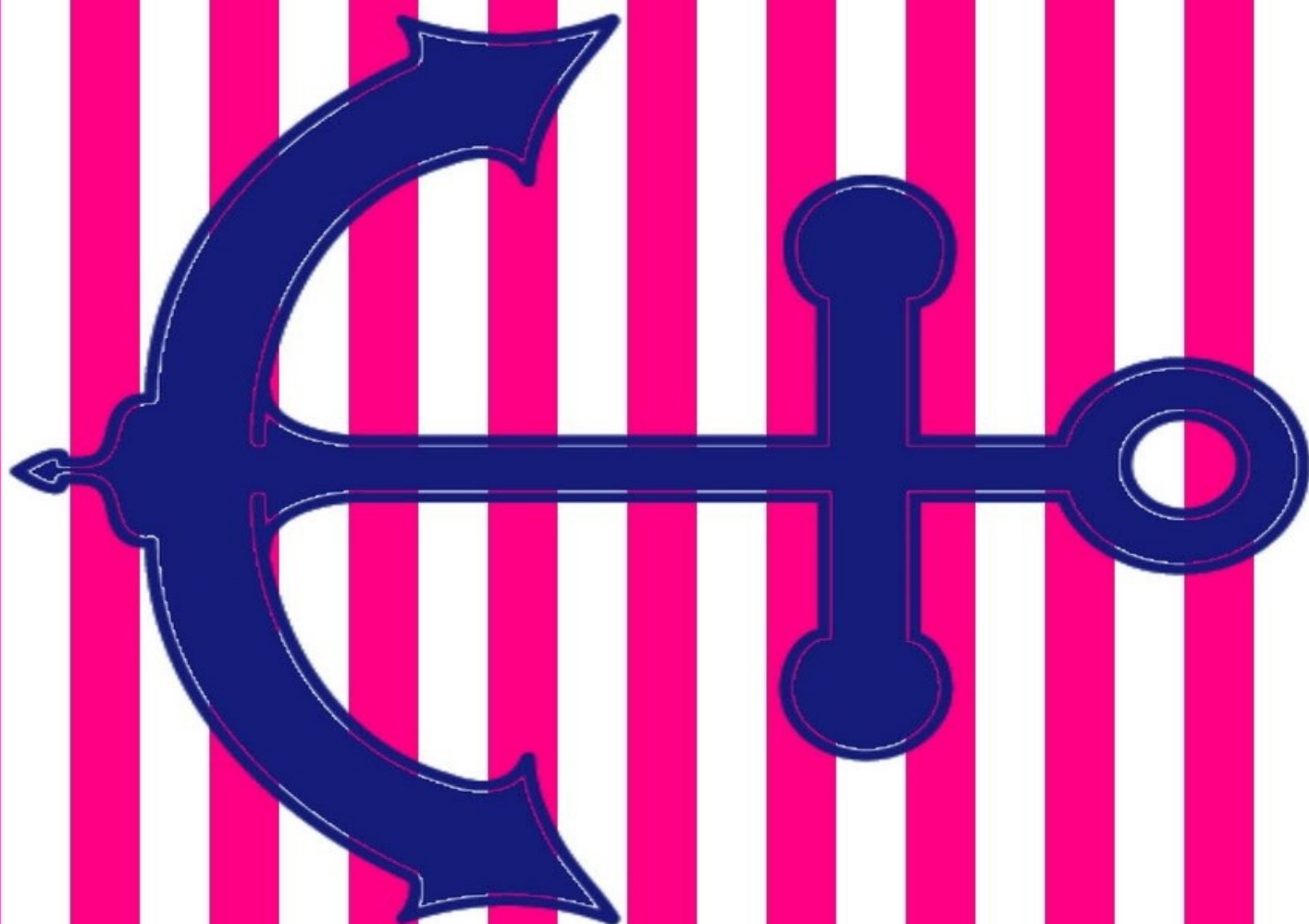

Gdyniańska Szkoła Morska

Kierunek: NAWIGACJA; rocznik 2012; Bartłomiej Czechura

*Ekonomika
transportu
morskiego*

Podstawowe zagadnienia

Każda społeczność staje przed koniecznością rozwiązania trzech podstawowych problemów codziennej egzystencji:

- „jakie” dobra i usługi
- „co” wytwarzać
- „dla kogo” je wytwarzać

Ekonomia jest nauką badającą w jaki sposób społeczeństwo gospodarujące decyduje o tym co, jak i dla kogo wytwarzać.

Głównym zadaniem ekonomii jest rozwiązanie sprzeczności między praktycznie nieograniczonymi potrzebami społecznymi a możliwościami wytwarzania dóbr i usług służących zaspokojeniu tych potrzeb.

Dobra produkty materialne, jak stal, statki, samochody czy truskawki.

Usługi takie działania jak masaż czy spektakl teatralny, które mogą zaspakajać potrzeby konsumenta jedynie w trakcie ich wykonywania (świadczenia). W tym także np. usługi transportowe.

Pieniądz jest powszechnie akceptowany jako środek płatniczy albo inaczej środek wymiany. W tej funkcji znajduje się nie mał powszechne zastosowanie. Robotnicy wymieniają usługi czynnika praca na pieniądź. Ludzie kupują dobra za pieniądź. Pieniądz jest środkiem za pośrednictwem którego ludzie dokonują wymiany dóbr i usług.

Pieniądz spełnia cztery funkcje:

- środka wymiany (lub inaczej środka płatniczego)
- środka przechowywania wartości (tezauryzacji)
- jednostki rozrachunkowej
- środka odroczonej płatności

Pieniądz odróżnia od innych aktywów pełniona przezeń funkcja środka wymiany

W gospodarce bezpieniężnej (inaczej **barterowej**) nie występuje środek wymiany.

Wymiana ma charakter bezpośredni, oznacza to że jedne dobra są wymieniane na inne.

Rynek to zespół warunków które doprowadzają do kontaktu pomiędzy kupującymi i sprzedającymi w procesie wymiany dóbr i usług.

Rynek jest zwięzłą nazwą procesu prowadzącego do tego, że decyzje gospodarstw domowych dotyczące konsumpcji alternatywnych dóbr, decyzje przedsiębiorstw o tym, co i jak wytwarzać oraz decyzje pracowników dotyczące tego jak wiele i dla kogo pracować zostają wzajemnie uzgodnione dzięki odpowiednim dostosowaniom cen.

Gospodarka nakazowa to taka gospodarka w której wszystkie decyzje dotyczące produkcji i konsumpcji są podejmowane przez państwo. Państwowy urząd planowania decydujące o tym co, jak i dla kogo się produkuje.

Szczegółowe nakazy są następnie kierowane do gospodarstw domowych, przedsiębiorców i pracowników.

Państwowa kontrola cen to reguły i przepisy uniemożliwiające dostawanie się cen do poziomu równowagi rynkowej.

Rynki w których działanie nie ingeruje państwo noszą nazwę **wolnych rynków**.

Wolny rynek umożliwia ustalanie się cen wyłącznie w wyniku gry sił podaży i popytu.

W **gospodarce mieszanej** państwo i sektor prywatny współuczestniczą w rozwiązywaniu problemów gospodarczych. Państwo kontroluje znaczną część produkcji za pomocą podatków, płatności transferowych oraz dostarczania dóbr i usług publicznych takich jak obrona narodowa czy bezpieczeństwo wewnętrzne. Kontroluje także zakres w jakim jednostki mogą kierować się w swoim działaniu własnym interesem.

Mikroekonomia zajmuje się szczegółowym badaniem indywidualnych decyzji dotyczących pojedynczych towarów.

W mikroekonomii najważniejsze jest szczegółowe zrozumienie konkretnych rynków. Aby osiągnąć ten stopień szczegółowości czy też powiększenia pomija się wiele związków z innymi rynkami.

Analiza mikroekonomiczna zajmuje się szczegółowym badaniem indywidualnych decyzji dotyczących pojedynczych towarów.

Makroekonomia jest nauką o gospodarce jako całości

Makroekonomia zajmuje się badaniem sposobu działania gospodarki jako całości. Kładzie nacisk na wzajemne związki zachodzące w gospodarce jako całości. W swojej metodzie celowo upraszcza ona analizę poszczególnych elementów badanej całości w trosce o przejrzystość obrazu działania całej gospodarki.

Trzy zasadnicze zagadnienia makroekonomiczne to:

- inflacja
- bezrobocie
- wzrost gospodarczy

Produkt narodowy brutto (PNB, ang. Gross National Product) jest to wartość wszystkich dóbr i usług wytwarzanych w gospodarce w danym okresie (np. w ciągu 1 roku).

Wskaźnik cen jest miernikiem przeciętnego poziomu cen dóbr i usług w gospodarce.

Porównuje ich poziom w danym okresie z poziomem w wybranym okresie w przeszłości. Wskaźnik cen informuje o tym co przeciętnie dzieje się z cenami.

Kiedy poziom cen wzrasta wtedy mówimy że w gospodarce występuje **inflacja**.

Siła robocza jest to liczba ludzi pracujących lub poszukujących pracy.

Siła robocza to ludność w wieku produkcyjnym, która byłaby gotowa podjąć pracę, gdyby mogła otrzymać odpowiednie zajęcie.

Składniki sił wytwórczych to:

- człowiek
- środki produkcji

Podstawowe cechy kapitału ludzkiego to:

- motywacje
- przedsiębiorczość
- kwalifikacje

Bezrobocie jest to liczba osób zarejestrowanych jako poszukujące pracy i jednocześnie nie zatrudnionych.

Stopa bezrobocia to procentowy udział bezrobotnych w całości siły roboczej.

Kiedy rośnie cena dobra mówimy że spada **siła nabywcza pieniądza**, gdyż za 100 zł. możemy nabyć mniej dóbr.

Siła nabywcza pieniądza jest to wskaźnik ilości dóbr które można nabyć za jednostkę pieniężną.

Popyt, ilość dobra, jaką nabywcy są gotowi zakupić przy różnym poziomie ceny.

Podaż, ilość dobra jaką sprzedawcy są gotowi zaoferować przy różnym poziomie ceny.

Cena równowagi to cena równoważąca rynek. Oznacza to że przy tej cenie rozmowary zapotrzebowania są równe ilości oferowanej.

Cena minimalna jest skuteczna wówczas gdy jest niższa od ceny równowagi rynkowej. Taka cena zmniejsza wielkość podaży i prowadzi do wystąpienia nadwyżki popytu

Cena maksymalna musi być ustalona powyżej ceny równowagi rynkowej. Taka cena skutecznie ogranicza wielkość zapotrzebowania.

Utarg (przychód) przedsiębiorstwa jest to ilość pieniędzy uzyskana ze sprzedaży dóbr i usług w jakimś czasie, na ogół w ciągu jednego roku.

Koszty przedsiębiorstwa to wydatki poniesione na wytworzenie dóbr i usług w jakimś okresie. Mogą być stałe lub zmienne.

Zyski stanowią nadwyżkę przychodów nad kosztami.

Monopolista to wyłączny sprzedawca dobra lub usługi.

Podatki bezpośrednie płacone przez osoby fizyczne to np. podatek dochodowy od otrzymanych wynagrodzeń za pracę, czynszów i opłat dzierżawnych.

Podatki bezpośrednie płacone przez przedsiębiorstwa to np. podatek dochodowy, obciążający ich zyski i po odjęciu zapłaconych odsetek i amortyzacji. Przedsiębiorstwa dokonują również wpłat na państwowy fundusz ubezpieczeń na rzecz swoich pracowników.

Podatki pośrednie to podatki nakładane na dobra i usługi.

Podatek od wartości dodanej (VAT) jest w rzeczywistości podatkiem od sprzedaży detalicznej.

Podatek majątkowy to podatek od posiadanego majątku oraz podatek od transferu kapitału, stosowany w przypadku przekazywania majątku pomiędzy jednostkami (darowizny lub spadki).

CIT (Corporate Income Tax) w Polsce to podatek dochodowy od osób prawnych. Nakładany na zyski firm, czyli przychody minus koszty.

Akcyza to podatek pośredni którego wartość dolicza się do ceny płaconej przez konsumenta.

Oszczędności to ta część dochodu która nie została wydana na zakup dóbr i usług. Oszczędności to różnica między dochodem a konsumpcją bieżącą. Decyzję o oszczędnościach podejmują gospodarstwa domowe.

Inwestycje to:

- nakłady gospodarki na tworzenie lub zwiększenie majątku trwałego
- zakupy nowych dóbr kapitałowych przez przedsiębiorstwa
- wielkość, o jaką przedsiębiorstwa chcą powiększyć zasób kapitału, potrzebny do produkcji dóbr w przyszłości.

Jest to ilość bieżącej produkcji odłożona na powiększenie majątku, nie przeznaczona do natychmiastowej konsumpcji.

Efektywność ekonomiczną możemy najlepiej opisać jako maksymalną produkcję z dostępnych zasobów.

Franszyza to kwota obejmująca część szkody którą armator musi zapłacić z własnych funduszy.